

00
Kr

2947
Am

52
57

Q. B. V.
DISSERTATIO SOLENNIS
DE
INFLAMMATIONE,

QVAM
DE SENTENTIA
GRATIOSI ORDINIS,

PRAESIDE
JO. GOTHOFREDO BERGERO,
D. Ordinis Medici Seniore, ac Pa-
thologiae Prof. Publ.

Præceptore summa observantia colendo,

PRO
LICENTIA
SUMMOS MEDICINAE HONORES
CONSEQVENDI,

P. P.
JO. JACOBUS MARCHAND,
Hanoviensis,

A. D. XXIV. JANUAR. A. clc lxc XCV.
HORIS ANTE ET POST MERIDIEM
SOLITIS.

VITEMBERGAE,
Typis CHRISTIANI SCHRÖDTERI, Acad, Typ.

22

DISSEMINATION
IN HANNOVER
GREAT BRITAIN
BY THE
HONORABLE
SIR JAMES
MURRAY
TO THE
HONORABLE
SIR JAMES
MURRAY
BY THE
HONORABLE
SIR JAMES
MURRAY
TO THE
HONORABLE
SIR JAMES
MURRAY

DISSERTATIO SOLENNIS
DE
INFLAMMATIONE.

I.

 Quod morborum genus *Φλεγμονήν* Græci, illud Latini Inflammationem duxerunt appellandum; quo autem jure utrumque rei nomen sit inditum, cuius judicandum, in primisq; illis relinquo disputandum, qui verborum vim, ac pondus, rerum indole, ac natura metiuntur. Nobis quidem suffecerit, nosse, nostra patrumque memoria (ne in antiquius procedam) universam Medicorum scholam iis nominibus intellexisse tumorem, tactui resistentem, immodici caloris, ruboris, doloris, ac pulsationis. Cujus cum varia sint, & diversa inter sese, pro partium affectarum discrimine, genera; ea quidem omnia iusta serie, ordineque in præsentem persequi, nec nostri consilii ratio fert, neque instituti modus capit, cuius solum interest, quam vocamus, inflammationem strictim generatimq; considerari, rei accurate planeque pernoscendæ studiosis ad eos delegatis, qui in eam tradendi curam incubuerunt.

II.

Quod dum, successus propositi prosperos, lætumque cœpti eventum, a Deo immortali sancte precatus,

catus, facere ingredior, excusanda mihi videtur antiquitas veneranda, cum ignara vitalis circuli, quo sanguis universum corpus rivulis calentibus perpetuo circumluit, effusiore, quam pars desideret, accessione sanguinis suscipi gignique inflammationem existimavit. Posteaquam enim sanguinis conversum in orbem cursum, quem jam pridem intellexerat, atque amicis indicaverat *Paullus Sarpus*, Venetus; multoque ante eum designaverat *Andreas Casalpinus*, V. Peripat. *Quest. 4.* sed multis superior seculis *Nemesius*, Philosophus, & Episcopus, (*de natura hominis*,) agnoverat; neque jam olim princeps Medicorum, quod monumenta ingenii, ad posteros servata, produnt, omnino ignorasse poterat; ab *Harvejo* expositum, oculis cernere, ac manibus contingere licuit, adeo, ut nullus huic dubitationi locus amplius relinqueretur: id quidem omnibus satis fuit perspicuum, a pulsu cordis motum sanguinis pendere, eumque flumine quodam æquabili per arterias in corpus totum distribui, atque adeo largiori accessione unam tantum, alteramve partem irrigari minime posse; sed, si qua abundantia, vel incitatione vehementiore, affluant corporis succi, cunctas ejus partes eodem impetu debere obrui. Potius mirari conveniat, in tanta Anatomies luce idem hodieque evenire, quod (ut apud V. CL. *Danielem Sennertum est V. Med. Pract. 5.*) sua jam ætate conquestus est *Galenus*, ut non modo imperitæ hominum multitudini, sed ne ipsis quidem Medicis omnibus, cognita satis, perspectaque sit ejus morbi natura, & origo, quando sanguinem venosum potius, quam arteriosum, in porosaque partium substantia hærentem, & con-

& congestum accusant; atque adeo ad inveniendum discrimen, quod inter inflammationem, atque ecchymoma intercedit, explicandaque cuncta illius phaenomena, modo fermentationem peregrinam, & praeternaturalem, modo effervescentiam humorum, ex *συσ*, atque institutione sanguinis, & discessu, fugaque particularum spirituosarum, ac conflictu reliquiarum acrium, & acidarum, advocare coguntur. Quemadmodum apud *Franciscum de le Boe Sylvium*, cujus vestigiis haud ita pauci insistant, reperias. *I. Prax. Med. 40. §. 15.*

III.

Quae quidem opinio inde potissimum extitisse videtur, quod, cum circuitiorem sanguinis per anastomoses arteriarum, & venarum quarumlibet fieri, persuasum quibusdam esset; iidem, sanguinem oscula arteriarum inflammatione egredi, in partiumque substantia colligi, crederent. Quos tamen erroris arguerunt, qui sanguinem non tantum per anastomoses, quas praediximus, sed & per poros, ac meatus partium circumagi, existimarunt, veriti, ne partes illorum vasorum commissuris nutrimento fraudarentur. *Impellitur enim* (inquit *Isbrand. de Diemerbroeck, XI. Anat. corp. hum. 8.*) *per arterias copiosus sanguis, cujus bona quantitas per minimarum arteriolarum fines effluit in poros substantiae partium, ejusque ad nutritionem tantum apponitur cuique parti, quantum vel necesse, vel apponi, & assimilari aptum est: reliquum vero ulterius procedit, & hiantia minimarum venarum, partibus inhaerentium, oscula subit, & sic ulterius progreditur ad majores venas.* Donec tandem alii de secretionis animalis ne-

gotio cogitare cœperunt, ac, desertis neglectisque, anastomosibus, contenderunt, inter fines utrorumq; vasorum interjectas esse fibras, & tubulos membranaceos, musculorum, glandularum, & partium quarumvis ceterarum, per eosque sanguini ex summis arteriis in summas venas dari transitum. In quam sententiam, duce *Willisio*, *Exerc. de motu muscul.* *Stephanus Blancardus*, *Append. ad Anat. pract.* sive *Tr. nov. de circulat. per tubulos &c.* p. 305. tradit: *Sanguinis itaque per totum corpus periodum hocce modo firmiter statuimus esse; nempe cruorem ex arteriis per fibras, sive carnis, sive viscerum, aut partium membranarum, ad venarum oscula terminari, iisque inseri, non secus, ac plurimi in renibus canaliculi uni canaliculo renali inseruntur, atque terminantur. Per has igitur sanguis ex arteriis transiens continuo venis, ad cor revehendus, traditur. Quo factum est, ut sanguinem, intra hos tubulos, vel interstitia eorum, ad ostia venarum congestum, nec, quia eat per eas, redeatve, habentem, inflammationis auctorem ferre, non dubitarent. Atque ut eam a fuggillatione distinguerent, effervescentiam, ac fermentationem humorum, in societatem causæ adsciverunt,*

IV.

Hæc talia gravem veri speciem præ se ferunt, & permultis admodum probantur: lubrico tamen, atque infirmo munimento eadem insistere, facile existimaverit, quisquis animo cuncta reputarit. Scimus enim illas vasorum osculationes non minus esse confictas, quam fibras, arterias, & venas capillares intermedias, quibus *Blancardus* tam confidenter gloriatur. Quod enim ad argumenta, quæ in medi-

um.

um attulit, ab ipsa, ut quidem ait, experientia deprompta, attinet: res, vel me tacente, loquitur ipsa, musculum secundum ductum, seriemque fibrarum incisum, nisi læsum, tactumque fuerit vas sanguineum, sanguinem profunderere haud posse. At vero eodem ex transverso secto, arteriæ pariter & venæ discindantur necesse est, atque adeo sanguis profluat; quem tamen ex fibris stillare, vix ægreque, mea quidem sententia, ei persuaseris, qui ejus rei fecerit periculum. Atque adeo cave, putes, injectum per arterias liquorem atrum, aliumve quendam, cruorem per fistulas carneas propellere, aut, quod *Willisius* dicitur expertus, easdem colore suo inficere; cum nusquam, nisi in ipsis vasis, vel cruor, vel coloratus liquor, musculo ex transverso inciso, inspicientibus appareat. Cujus quidem experimenti fraudes, ut cetera omittam, vel ex eo suspicemur licet, quod, utrum sanguis fibras carneas penitus subeat, an liquorem tantum subtilem, sibi detractum, ipsis instillet, nullo adhuc certo indicio comperire se potuisse, posteriusque sibi probabilius videri, idem ille *Willisius* ipse l. c. cogatur fateri. Id vero multo minus ex carnibus coctis, & calentibus adhuc, probari poterit. Fallitur enim *Blancardus*, quando viginti, aut triginta fibras fasciculatim sibi invicem conjunctas, atque ab aliis fasciculis tenui membrana duntaxat separatas, singulatim venarum epistomis inoculari l. c. scribit; cum in carnibus, sive coctæ fuerint, sive crudæ, quoquo modo experiare, nihil deprehendere aliud queas, quam vasa minima, retis instar ex summis venis, summisque arteriis contexta, multiplicibus inter se ramulis communica-

nicare, & conjungi. Enimvero posset videri
 cujusdam esse momenti, quod *Diemerbroeckius* l. c. ad-
 hibet, argumentum: nisi, sanguinem ex arteriis per
 substantiam partium in venas commeari, concesseri-
 mus, viam non esse, quæ intercutis aqua in anasarca,
 per renes cum urina, vel per alvum reddi possit.
 Verum quem non fugerit, aquam intercutem
 malum corporis habitum sequi, atque in cacochy-
 mia sanguinis, serosa potissimum, consistere, eaque,
 non solum vascula arteriarum, venarumque capil-
 laria, quibus reticularis cutis contextus abundat,
 (cum per interiores, easque majores arterias, humo-
 res ceteri progrediantur) sed glandulas etiam, ac
 poros cutis, atque adeo habitum corporis univer-
 sum, inferciri; is vero, citra ejusmodi interstitio-
 rum adminiculum, facile reperiet, quomodo facta
 feri solutione in vasis, instauratoque sanguinis circu-
 lo, aquæ in vascula cutis congestæ, tardiusque pro-
 gredientes, per poros ejus, & renum, atque intesti-
 norum ductus exprimi, atque exhauriri possint.

V.

Veruntamen libens largiar, id quod Britan-
 nici magistri admonuerunt: quicquid in corpore,
 nostro inest solidi, id omne ex fibris aliter atque ali-
 ter esse contextum, quarum meatus, quosdam velu-
 ti tubulos, plantarum more, succus nutritivus pera-
 gret; in spatiis autem intermediis arteriæ, venæque
 choreas suas ducant. Fibras vero, quibus v. g. mu-
 sculi constant, vasis illis esse interjectas, & sanguinis
 progressioni, in orbem circumactæ, patefieri; id mihi
 quidem nemo temere persuaserit, quando nec ra-
 tio-

DE INFLAMMATIONE.

tionem, nec sensuum ministerio comprobari talis sententia unquam poterit. Quin potius crediderim, vasa omnia, sanguinem vehentia, connecti inter se ac copulari, ex summisq; arteriis, sine alterius interventu, venas summas sanguinem haurire, hasque pariter, & poros omnes, ductusque excretorios ex arteriis egredi, atque adeo arteriarum propagines esse, ac furculos. Quam in sententiæ partem mihi accedit Jo. Svammerdamius, Anatomes usu præstans; quem CL. Theodor. Craanius, tr. posthum. de homine p. 290. & 731. tradit, idem illud, (quod præcepimus modo) ac se ipsum sensisse, neque aliter potuisse illum suis experimentis, & microscopiis exquisite confectis, & incisione quamvis subtili, quidquam indagare aliud, quam venarum, ut idem ait, cum arteriis continuationem. Quorsum, ut cetera copiosæ commemorationis tædio omittam, non parum adjumenti affert experimentum illustris Bellini, (tr. de pulsib. p. 66.) cujus fide usque, summa quaque animalis vivi capillari arteria ex transverso incisa, sanguis omnis effluit, adeo ut brevi animal moriatur. Quod fieri sane haud posset, si sanguis in ipsam porosam, & cavernosam partium substantiam, effunderetur, per eamque demum in venas trajiceret. Quam vero rem cum graviter diligenterque persequatur CL. V. Archibaldus Pitcairnius, qui magna dignitate nuper admodum Lugduni Batavorum artem salutarem docuit, (diss. de motu sangu. per min. vas. §. 16.) ejusdem ore, linguaque hoc loco uti, haud fuerit alienum: Ex his etiam deduco, (inquit) inter arteriam enascentem, & nascentem venam, nullum intercedere spatium, aut corpus, quod possit,

B

aut

aut pro partium poris, interstitiisque, aut pro glandula
 haberi, nempe intra quod oscula arteria venaque seorsum
 biantia propendeant: nam in illud spatium corpusve effu-
 sus sanguis multo facilius undiquaque comprimeret, & ad
 mutuum contactum adigeret latera membranarum, vena o-
 sculum efformantium, quam posset in osculum illud subin-
 gredi, & sic non rediret sanguis ad cor per venas; redit
 autem, & per has quidem, quarum iccirco ostiola necessario
 sint arteriarum ostiolis conjuncta, atque continentia. Pro-
 fecto, cum pori, sive partis, sive glandulae, primo arteria-
 rum ostiolis occurrentes sint circuli, sive hi sint minores, si-
 ve majores circulo arteria evanescentis, sunt tamen ei con-
 tinenter adjuncti, & quoniam hi pori necessario sunt orifi-
 ciis nascentium excretoriorum proxime adnati, decet vasa
 excretoria ramulis arteriarum annumerare; sicut vena ni-
 bil aliud sunt, quam eadem arteria flexu contrario cor ver-
 sus replicata.

VI.

Quæ doctrinæ ratio ad ingenium naturamque
 inflammationis, porro perspiciendam, permultum
 valebit. Nam causa huic proxima, ac continens,
 quam vocant, nulla verior assignari poterit alia, quam
 sanguis, in suo per minores arterias cursu impedi-
 tus, a novoque sanguine, continuo succedente, ad
 impetum, & vehementiorem in arterias impressio-
 nem exagitatus. Quo minus enim hoc sanguinis
 per venas motui demus crimini, mechanicæ vetant
 leges; cum sciamus, ea vasa ex spatio angusto ad
 augustum, si a porta, quæ eo loci arteriæ munus su-
 stinet, discesseris, cuncta tendere, quique iisdem ve-
 huntur, humores, in ampliores diffundi ductus, atque
 adeo

adeo locum sibi paratum invenire, nec vi sensibili in canales extrorsum niti posse. Contra quam arteriis accidit, quæ quia contrario modo a basi in verticem conicam abeunt, obstructioni pariter, & nisui, impetuique sanguinis, pulsu cordis advecti, nec transitum invenientis, magis sunt expositæ. In quo nobiscum facit clarissimum Medicinæ lumen, huiusque Academiæ ornamentum illustre, Vir Generosus, & Magnus, *Georgius Francus a Frankenau*, qui rationibus iisdem inductus, causam internam hæmorrhoidum, & hæmorrhagarum aliarum in apertas arterias contra pervulgatam sententiam confert. *Not. ad Diff. elegant. de hæmorrhoid. VI.*

VII.

Ab hoc enim fonte proficiscuntur omnia omnino phænomena, ex quibus, inflammationem adesse, cognoscimus. Atque, ut a tumore commemorandi auspiciam sumam, efficitur ille, cum sanguis, qui pulsu cordis per arterias majores affertur, minores ramos, & apices arteriarum pervadere, atque adeo recipi a venis, & redire ad cor, quo solet circulo, non potest. Quare eadem cordis contentione, integro semper sanguine suffecto, arteriisque, minus perviis, incusso; has, necesse est, æque ac partes, quibus illæ adjacent, supra justam naturalemque molem efferi. Cum vero pro affectarum arteriarum capacitate, ac numero, magis minusve intumescere partes consueverint: errorem illorum animadvertas licet, ac iudices, qui tumorem ad inflammationis naturam negant pertinere, propterea quod erysipelas quædam inflammationis sit species, neque eo secius

tumorem, adeo in sensus incurrentem, non habeat. Nam omni omnino tumore erysipelas velle liberare, quid tandem sit aliud, quam experientiae quotidianae nulla ratione inductum, ac permotum reclamare? Levior autem hic tumor observatur, quia per exiles tantum, cutaneas, aut per partium aliarum superficiem disseminatas arteriolas, iter sanguinis impeditur; unde minus etiam partem distendi, & intumescere necesse est. Neque vero minus colligas, veteres nulla gravi, idoneaque subnixos causa, sanguinem a calore, vel dolore, ad partem affectam attrahi, vel majore vi ad partem unam apportari, voluisse: quando illa quidem humorum in parte accumulatio, non ab uberiore sanguinis in partem unam accessione, ejusdemque attractione, sed ab obstructione arteriarum minorum, cursuque sanguinis impedito, pendet. Quo loco quemadmodum antiquitati, cujus plurima, & immortalia in nos merita extant, merito ignoscimus, quum sanguinis periodus nondum tam aperte ei innotuerit; ita haud scio satis, quo forte nomine sit excusandum, quive ab ecchymosi, & suffusione, distingui inflammatio possit, quando nostrae memoriae quidam in sanguinem, non arteriosum illum, sed venosum, aut arterias inter venasque infidentem, hanc culpam conferunt.

IIX.

Eadem plane est doloris tensivi, ac pungentis, pulsantisque ratio. Cum enim sanguis fluxione naturali arterias, minus pervias, peragrare nequit; ibi interceptus non cumulatur modo, & majus sibi spatium

tium exigit, sed etiam ad obstaculum proyeetus retroire cogitur, atque occurrens sanguini, perpetuo affluenti, inter duos contrarios motus veluti pressus, utriusque impetu disjicitur quaeva versus, ac vehementius in tunicas arteriarum impellitur, & cum insolenti fibrarum distractione extrorsum eas urget, ac trudit. Unde necesse est, violentam arteriarum expansionem, & diastolen, sive pulsationem, cum sensus molestia exoriri. Hoc autem vehementior erit sensus, quo major sanguinis est impetus, quoque maiore copia liquidi elastici nervorum villi, ac partium affectarum, turgent, & distractioni, ac pressioni arteriarum fortius resistunt, minusve cedere possunt. Quemadmodum experimur, acerrimos esse dolores pleurae, pericranii, membranarum cerebri, & ceterarum, quae magis sunt extensae, ossibusque affixae. Ac cum illo sanguinis intra arterias resultu, & impetu, mutuoque particularum, in affluentes refusarum, nisu, major singularum attritio, & motus perturbatus valde, ac vorticosus reddatur: non est mirandum, si sanguis intra conceptacula illa magis magisque incalescat, atque a denso aestuantium particularum, veluti igniculorum, agmine, impulsuque, dolori, ardoris sensus concutienti, jungatur, simulque rubedo per vasa pelluceat. Quippe cum pro certo sit habendum, partium non minus calorem, quam colorem, dissimilem a dissimili sanguinis motu pendere.

I X.

Neque obscura esse potest ratio, quamobrem febris individua sit inflammationis comes, in parti-

bus, quæ multis magnisque arteriis, quas copiosius sanguis perfluit, sunt instructæ. Cum enim inflammatio motus sanguinis, intra arterias præpediti, tumultuantisque quædam sit affectio; consequens profecto erit, ut, quicquid in sanguine crassius est, minusque mobile, ad illum arteriarum obicem subsistat; quod autem liquidum maxime, & calidum, igneumque vigorem habet, & vehementius agitatur, partim obstructionum claustra perfrumpat, partim per laterales quosdam arteriarum ramulos eodem impetu, atque commotione vehementi, eademque continuata, exprimatur; ac per venarum tubos cor, vasaque pulmonum pervectum, totam sanguinis massam, atque adeo corpus tandem universum, eodem fervore, æstuque immodico conturbet. Ut dubitare liceat, annon febris cujusvis initio quædam arteriarum capillarium, plurimum, pauciorumve, adsit obstructio, febresque plerasque continuas hujus illiusve visceris inflammatio excitet, ac foueat. Nam si dederis, sanguinem per omnia corporis vasa in orbem integre circumduci; is certe, quantumvis sit cacochymus, æstum talem, ac ebullitionem facile non concipiet; qui statim corrumpi incipit, & juxta particulas minimas non naturaliter agitari, quoties consveta illi, atque ab origine indita circumductio fuerit interrupta. Quæ quidem opinione hoc magis confirmor, quod multos videamus cacochymia quidem vexatos illos, ne tamen febricitantes; non paucos vero sanos, ac bene habentes, nulla mutatione in humorum diathesi facta, in febres implicari, motu in humoribus tantum naturali impedito, vitio potissimum vasorum, atque

X. Illud
meatum.

X.

Illud vero fatis, opinor, perspicuum est, rem inflammationi subjectam, & sedem veluti arcemque mali, arterias esse; latiusque ejus vim patere, quam multorum fert opinio, eamque membra omnia, quæ quidem arteriis sint prædita, atque instructa, ipsaque adeo ossa complecti. Ut non possim non mirari, quæ fiat, ut cum clarissimo *Jac. Tappio, e. 6. Diss. de Princip. sens. s. int. funct. lesion.* quidam dubitare cœperint, possitne cerebrum inflammatione occupari. Præterquam enim quod usu frequentissimo perdoctus, ille ex veteri memoria, divinus *Hippocrates*, inflammationem in propria cerebri substantia clare proponit, ejusdemque illustria indicia, perite diligenterque dat, & curandæ præcepta tradit, *libro III. de morb. ineunte*; ipsa quoque ratio admonet, partium ceterarum maxime cerebrum inflammationem capere, propterea quod tot innumeris arteriarum, carotidum, & cervicalium, propaginibus, non solum per membranas, sed & per ipsum ejus corpus distributis, quasi rivulis circumcumfusus irrigatur; ac risu excipiendam esse illorum rationem, cerebrum propter mollitiem suam tumore vix posse efferri, existimantium, cum potius eadem de causa idem illud tumoris maxime sit capax, exemplo mollis pulmonum visceris, quod haud raro tumore ejusmodi incenso, & ardente corripitur.

XI.

Nolo autem omnem causarum seriem, quibus ille sanguinis in orbem motus, transitusque per arterias intercipitur, & quarum multæ omnino, variæque sunt

sunt, enumerare hoc loco; quippe cum omnes ad sanguinis, viarumque vitia commode satis possint revocari. Suapte culpa sanguinis motus per arterias minores sistitur; ubi vel abundantia, vel commotione vehementiore, vel crassitie visciditateque, aut coagulo, naturæ negotium faceffit. Ac copiam quidem, & redundantiam humorum, plerumque arguunt inflammationes, ex suppressis menstruis, hæmorrhoidibus, hæmorrhagiis narium, liquore genitali, expiratione corporis, & ceteris, si quæ sunt, evacuationibus, aut natura, aut consuetudine corpora levantibus, haud raro ortæ. Quo annuæ phlegmæ, atque sacificationes pertinent, quibus assueti cum eas intermittunt, subinde inflammatione quædam solent corripri, quam tamen antevertere possunt, si matura sanguinis missione vasa depleantur. Id quod inde fieri credideris, quia a majore collectorum humorum copia, quam quæ fluere cursu ordinario per vasa possit, & robur cordis debilitatur, & tono suo dejiciuntur arteriæ, atque contractioni fiunt impares, seseque non minus, quam venas, plus æquo comprimunt. Quibus causis, vel levissima occasione data, poterit fieri, ut ob quantitatem majorem, per anfractuosas præsertim, & magis pressas, ac impeditas arterias, sanguis segnius progressus, prementibus se invicem ejus particulis, id quod liquidius est, exprimat, crassisque subsistentibus ad capillamenta arteriarum, easdem infarciat, & sibi ipsi obicem ponat, atque inflammatoriam obstructionem pariat. Nec vero minus ex nimis vehemente sanguinis incitatione, propter cita-

tum

tum cordis motum, atque contentionem acriorem, usu venire solet, ut præcipitante motu sanguis concitator in arterias irruens, cum omnis expedito itinere cunctos illarum minores ramulos trajicere nequeat, parte quadam sui crassiore ibi resistat, & subsequenti iter intercludat.

XXII.

Pari modo sanguis lentescens atque viscidior, impedire potest, quo minus omnes arterias obeat. Enimvero quoad lentor, per sanguineam diffusam massam, meatus vasorum peragrat, atque ex angustiis arteriarum in venarum tubos rejicitur, id quidem mali haud efficit. Quod si contigerit, ut contractus in sanguine lentor per arterias quasdam capillares difficulter provolvatur, & amisso tandem motu, iis in angustiis infixus, abripi in venas nequeat, sed accumulatis aliis super alias particulis pituitæ specie subsidat, & agglutinetur, statumque sanguinis per illas arterias motum impediat; necesse omnino erit, eas arterias magis magisque a sanguine continuo affuso extrorsum trudi, & in tumorem ardentem pariter ac dolentem efferri. Quorsum coagulatio sanguinis spectare videtur, cum aut ab alieni mixtione, aut propriarum partium secessione, in grumos, & coeuntem massam abit, & viam sibi ipse, ac transitum per hos illosve venarum pulsatilium, ac viscerum præsertim, ductus præcludit: Unde inflammationes, cum gravissimis conjunctæ symptomatis, cordis scilicet anxietatibus, tremoribus, palpitationibus, spirandi difficultate, deliquiis animi, deliriis, & spasmodicis, producuntur. Neque enim citra ingentem fe-

C

breni

brem, atque periculofam, fieri interiorum inflammationes poffunt: quum fint hæ febres, quæ interiores inflammationes confequi folent, omnium deterimæ, & maxime mortiferæ ut ipfe *Galenus* affirmat *Lib. IV. Aph. Com. 55.* Quibus rebus præclaro argumento effe poterit fanguis pleuriticorum, & aliis ejusmodi inflammationibus laborantium, venis emiffus; qui præterquam quod grumofus interdum exit, ac sæpe puncto temporis congelat, in fummitate mucos quodam lento, veluti crufta, albo plerumque, interdum livido, imo viridi quoque, & verficolo, obduci videtur. Nam rarum eft, & notatu dignum, quod in febre fumme maligna, quam nunquam fine inflammatione visceris cujusdam, etiamfi de dolore non conquerantur ægri, videas, observavit *Sim. Pauli, digreff. de febr. mal. p. 21.* Sanguinem detractum floridiffimo colore apparuiffe, fed adeo craffum, tenacem, lentum, ut vafa rotare, aut omnino invertere, fundo vafis fuprema occupante, citra guttulæ difpendium licuerit. Idemque ipfa demortuorum cadavera confirmant, in quorum non præcordiif tantum, fed & hepate, & vafis ceteris, ipfoque corde, lentor ejusmodi vifcidus, & compactus sæpe reperitur. Adeo, ut his rationibus permotus præcellens ingenio vir, *Marcellus Malpighius*, pleuritides ultra febrem acutam, non nifi polypofas concretiones effe in pulmonibus, exiftimet, *Tr. de polypo cord.* Quod ipfum *Th. Villifius* affirmat, cum, concretiones, ait, polypofas in vasculorum pneumonicorum anguftiis frequentius hæerere, & turbando fanguinis curfum, dyfpnoeam, pleuritidem, peripneumoniam, & ruptiones

nes vasorum, sputaque cruenta excitare, atq; adeo in partibus aliis affectus alios sæpenumero producere. *Pharm. Rat. p. 11. f. 1.* Nec minus Clarissimus *Laurentius Bellini* præcipuam inflammationum internarum causam in lentorem ejusmodi sanguinis, articularum capillamenta occupantem, rejicit. *Tr. de febr. p. 371. & de Morb. pector. p. 643.* Quo pertinet exemplum viri pleuropneumonia maligna mortui, quod *Mart. Bogdanus* perscripsit ad *Th. Bartholinum Cent. IV. ep. 11.* Quin & in illis, qui epoto veneno, ac per febres malignas, pestilentes, ipsoque morbo pestifero, pereunt, non minus in vasis, quam corde, in polypos, & carosas, fibrosasq; concretiones interdum, interdum vero in rude coagulum duntaxat, grumosq; sive pseudopolypos, sanguinem concrecere, intusq; in corpore inflammationes variarum partium, & anthraces, ac exanthemata, qualia alias extrinsecus apparent, deprehendi, experientia testatur. Quemadmodum præter *Matthæum*, quem laudavimus, diligentissimus Anatomes cultor, *Volcherus Coiterus, obs. anat. & chir. p. 110.* *Sebastianus Pisinnius, ep. de cordis polypo, p. 125. & seq. Adr. Spigelius, l. 1. de semitert. c. 4. seq. Corn. Gemma, descr. hemitrit. pestil. Th. Bartholinus Cent. 3. ep. 2. Laurent. Gieseler, obs. de pest. 81. Diemerbræck. 1. 4. de peste, hist. 5. memoriae prodiderunt.*

XIII.

Viarum autem vitia potissimum in soluta vasorum unitate, ut & compressionibus eorum, ac constrictionibus, consistunt, utpote quibus meatus illorum, cavaque angustantur, humorumque derivationes, & motus per venarum pulsatiliam ductus sistuntur. Ut minus necesse videatur, omnium eviden-

tium, & procatarcticarum causarum numerum inire, easque, suo quamque ordine, commemorare, quæ singulis diebus nobis ante oculos obversantur. Ex his enim, quæ prædiximus, satis, opinor, perspicuum est, qua ratione caloris & frigoris excessus, atque eorum inprimis mutationes repentinæ, ac frigida, quævis, terror item panicus, & dolores acerbiores, non minus, quam injecta vincula, & admota partibus cum repellentia, quæ vocant, tum adstringentia alia; contusiones amplius, vulnera, erodentia, luxationes, fracturæ, exercitationes immoderatæ, liquorumque ardentium usus immodicus, & causæ similes, laxando villos arteriarum, vel densando, contrahendo, ac solvendo, vel constipando, & comprimendo, obstruendoque poros, & coagulando, ac sistendo humores, aut immoderatus agitando, infarciendoque arterias, inflammationes excitare possint. Illud tamen prætereundum non est, perperam vulgo in inflammationis causis haberi omissam sanguinis ab inflictis vulneribus detractionem; quandoquidem sanguinis, cetera bene habentis, accessio obstructionem, ac inflammatoriam dispositionem, qua de agimus, afferre nequit, nec sine damno sæpe, & diminutione virium educitur.

XIV.

Quare facile intellectu est, inflammationum, aliam a causis interioribus, aliam ab externis proficisci; & inutilem esse ac supervacaneam divisionem ejus in legitimam, & spuriam, natum nempe in *Galen* cerebro spurium nobilis ingenii fœtum. Magis spectatu dignum est discrimen, quod a parte affecta
duci-

ducitur; ex quo inflammatio alia interior, alia externa est, & rursus utraqve nomine generali exuta, speciale induit, denominatione a membri laborantis habitu petita. Quarum quidem quarundam etsi sæpenumero sit difficilis admodum cognitio, cum intra recessus viscerum, & vasorum absconditæ, inscientibus non raro medicis, ac nil minus, quam tale quid cogitantibus, homines e medio tollant: tamen diligenti omnium phænomenorum, ac præcipue actionum læsarum, consideratione, imprimisque ex iniquo calore, ac malignitate febris, in certiore earum notitiam licebit pervenire.

XV.

Indidem emergit Prognosis. Nam quo nobilius est membrum, & vasorum, sanguinem, atqve elasticum, & nutritium liquorem vehentium, majori copia donatum, quoqve graviora conjuncta symptomata; hoc gravior & periculosior censenda est hæc affectio, eoqve citius acutorum more sua decurrit, spatia, ac sæpe non tam dierum, quam horarum curriculo circumscribitur, ac finitur. Ut non immerito inflammationem tumorem dicere liceat, cujus celeres sunt mutationes. Is autem morbus, nisi repente hominem extinguat, alium atque alium exitum habet. Aut enim latente materiæ resolutione finitur, quæ probanda omnino est, fitqve, cum, divisa in minores portiunculas obstruente materia, extrusaqve e finibus arteriarum in ductus venarum, naturalis sanguinis circuitus parti restituitur: Aut in suppurationem vertit, cum ruptis, aut sectis, aut exesis arteriarum apicibus, pars quidem sanguinis

C 3

in su-

in suos alveos redit; pars vero extra vasa intra fibras subsistit, ex quarum erosis staminibus exsudans lympha cum nutricao nervorum succo in purulentam materiam, atque abscessum convertitur. Qui quidem salutaris sæpe est, partibus præcipue externis, & carnofis, e quibus pus sine noxa facile excluditur; interdum tamen exitiosus, atque mortifer, præcipue interioribus partibus, atque visceribus. Nonnunquam vero inflammatio, mala potissimum curatione expressis tenuioribus, atque mobilibus particulis, & concretis constipatisque crassis, & ficiioribus, in durum, ac scirrhosum vertit tumorem; quod vero minus probandum est: Aut cessante vitali influxu, & ad putredinem vergentibus humoribus interceptis, plane in gangrænam degenerat, quam plerumque affectæ partis, vel corporis totius interitus consequitur. Atque hæc causa esse videtur, quamobrem inflammationibus interioribus, & febribus malignis laborantes, subinde sudore quodam frigido madeant, ac cadaverosum sæpe fœtorem, tanquam signum clam invalescentis *νεκρωσεως*, & vivum jam sensim computrescere hominem, aliquot ante mortem diebus expirent, illorum more, qui gangræna sphaceloque pereunt.

XVI.

In Curatione autem caput est, ut vitalis circulus sanguinis, transitusque ex arteriis in venas restituatur. Quod ut bene feliciterque eveniat, cum pro variis causarum, & partium laborantium indicis, varia proponenda sint remedia: Nos generalem duntaxat curandi rationem hoc loco sequemur, quam
tuto

tuto quis tenere possit, dummodo singulari quovis casu alia, atque alia adjiciat, quæ vel causæ, vel membri affecti natura, atque conditio svadere videatur.

XVII.

Ac cum a venæ incisione multi curandi auspicium petant, nolim eque eam plane refellere, siquidem vires ægroti ferant, eaque copia affluant corporis succi, & usque eò aucti sint, ut vasa nimium oppleant; cum ceteroqui vix quicquam ab ea expectandum sit. Multus quidem fuit in explicanda revulsoria, quam vocant, venæ sectione Clarissimus *Bellini*, ac *t. c.* existimat, detracto sanguine per venam lateris oppositi, ab eodem trunco venientem, minorem illius copiam in partem laborantem fluere, & minore etiam velocitate, quam per oppositam, ex qua sanguis ducitur, atque adeo diminuta sanguinis copia, locum contractioni arteriarum concedi, & per eam cieri in motum particulas obstruentes, abripique ab affluente sanguine, atque in venas traduci facilius posse. Verum si animo reputemus, eo tantum articulo temporis, quo vena est aperta, impetum sanguinis, a quo tamen solutio obstructionis expectanda, aliquantulum remittere, unaque cum sanguine misso insignem virium jacturam fieri, ac diminuto vitali elatere, reliquos humores ad lentescendum, ut ait *Villisius*, ac concretionem pronos, facilius coire, atque adeo obstructionem inflammatoriam potius augere, tantum abest, ut eam solvere valeat; aliter fortasse sentiemus, præsertim cum cogitemus, inflammationes plerasque interio-

res,

res, & illas præcipue, quæ præcordia occupant, febres acutas, malique moris comites habere. Mihi semper præceptum putabo, quod *Hippocrates* dixit, *de diet. in acutis. In morbis acutis sanguinem detrahes, si vehemens fuerit morbus, & ægroti ætate florente fuerint, & viribus valuerint.* Vires enim in his plerumque vehementer languent, quibus ceteroquin ad morbi solutionem validissimis opus esset, nullo modo venæ sectione dissipandis. Quam vero inconsiderate agant, qui, temperandi æstus febrilis causa, vasa deplent, inde fortasse apparet, quod idem sæpe a sanguinis missione augeatur, & ingravescat, in pejusque res ægri ruere observentur. Recte enim, si unquam, dixisse videtur, *Job. Bapt. Helmontius: Tantum sanguinis missionem refrigerare, quantum de calido vitali furatur.* Ac si quando, extra plenitudinis casum, referatur illa saluti fuisse inflammationi, indeque convaluisse ægros; certe, quos illa non peremit, sorte servati dicendi. Vereor enim, ut quis tot (si ullum omnino vidit) proferre possit, qui sanguinis missione fuerint sanati, quot, ea adhibita, emori quotidie videmus. Sicuti ergo in expellendis febribus anticipem, incertumque exitum habet larga frigida potio, quæ æstum restinguat, ac leniat; contra, quam *Georg. Hornius* existimat, in *arca Mos. p. 124.* cum plurima exempla extent hominum interemptorum, qui eandem curandi viam institerunt: ita non minus timendum ab incisione venæ, temperandi æstus causa adhibita, qua calor non tam immoderatus, & qui febrilis putatur, quam vitalis, minuitur & dissipatur. *Hippocratem* certe, & antiquissimos medicos, in-

mit-

mittendo sanguine tam audaces non fuisse, ac multi nostræ ætatis solent, qui sæpe cum sanguine vitam adimunt; libri & monumenta eorum, in unum collecta volumen, univque attributa Hippocrati, posteritati relicta, loquuntur. Ex recentioribus autem, ut omitterem *Helmontium, Francisc. Sylvium, Dan. Ludovicum, Robert. Boyleum*, aliosque multos, qui pleuritides, aliarumque partium inflammationes, posthabita omni venæ sectione, solis remediis sudoriferis, ac dissolventibus, tempestive exhibitis, sæpius cito, & felicissime sustulerunt; nuper admodum doctissimus vir, *Lucas Tozzi, Neapolitanus, Comment. in Aph. Hipp. L. I. aph. 3.* ita tradit: *Si experientiam appellent, qua plurimos per phlebotomiam sanatos fateantur; testor ex adverso ipse, multos me annos medicinam factitasse, & in Xenodochio Parthenopæo D. M. A. centenos, & millenos brevi curasse, sine ulla sanguinis evacuatione: licet phrenitide, pleurisi, angina, hepatide, hæmoptoe, erysipelate, omnisque generis febribus, fuerint correpti; ut proinde jam in propatulo sit, quamlibet posse agrotationem cito, tutoque curari, absque ulla sanguinis effusione; & si aliquando illa locum habeat, in sanis potius, & in athleticis, plethoricisque corporibus, ad plenitudinem minuendam, juxta mentem Hippocratis commendanda, ne in immedicabiles agrotationes incidant, & suffocationis periculum incurrant.*

XIIII.

Quamobrem nisi plenitudo negotium naturæ faceffat, viriumque robur permiserit, non temere illum vitæ fontem aperiamus, sed ad ipsam potius inflammationis causam convertamus animum, utpote quæ, tanquam radice morbi, præcisa, sympto-

D

mata

mata inde pullulantia, veluti fructus morbofi, fuapte sponte exarescunt. Atque adeo maxima medicinæ spes in diaphoreticis, ac dissolventibus sanguinem, ponenda erit, quia ignota sunt meliora, quibus necessaria humorum divisio augeri, ac vitalis circulus instaurari possit. Quorum quidem pleraque sale acri, plus minus temperato, ac sulphureo, tenuique, ac volatili, vel fixo pollent; alia vero metallica sunt, & figura sua, motuque magis constanti vim dividendi humores viscosos, atterendique plexum fibrarum, & sales acidos, coaguli nonnunquam fabros, corrigendi, evehendique egregiam habent. Inter multa laudasse suffecerit sales vol. sangvin. hum. vel cervini, cornu cervi, eboris, offium cap. luc. pisc. viperar. aliosque animantium, nec minus illum salis ammon. fuliginis, & tartari; eosque siccos, vel liquidos, quos spiritus appellant. Quo accedunt, quæ salibus illis abundant, cornu cervi, ebur, ac utriusque gelatina, ossa cap. lucii pisc. dentes equi marin. castor. apr. unicorn. marin. mater perlar. test. ostrear. lap. bez. or. & occ. lap. cancr. percar. sangv. hirc. priap. cet. cerv. tauri. Cerebri orçæ, sive spermatis ceti, quod vocant, usus in dissolvendo lacte, sanguineque coagulato, est pervulgatus. Eodem pertinent plantæ variæ scorbuticæ, ac bezoardicæ dictæ, acres, & amaræ, & ex iis paratæ aquæ, essentiæ, & spiritus theriacales, ac bezoardici, tinctur. bez. atque mixt. simpl. cum & sine camphora; quæ quippe cuncta coagula humorum dissolvunt, ac impellunt. E fossilium familia, inprimis antimoniata, ac cinnabarina hic eminent. Virtutes enim antimon. diaphoret. bez.

bez. mineral. simpl. ac compos. nec non cinnab. nat. & antimon. fugere neminem possunt. Quamquam de præparatis antimoniatis notari referat, eorum magnam vim a nitro, in poris illorum incluso, pendere, idque in præparandis diligenter observandum esse, cum ceteroquin in calcem fere indissolubilem abeant. Nam de nitratis, nitro puro, fixo, antimoniato, & vitriolato, sive arcano duplicato, vel potius triplicato, notum satis est, ea fluxionem sanguinis permultum augere, ac æstum, & fervorem temperare. Eodem salium quorumvis lixivorum, & vegetabilium genere, virtutes referimus. Neque prætereundus medicinae ex papavere, quod erraticum, sive rhæas appellatur, confectæ usus, siquidem vi humores attenuandi insigni gaudet. Ipsum opium, ex artis lege correctum, & præparatum, resolvens, & sudoriferum optimum esse, & in pleuritide feliciter nonnunquam adhiberi, laudatus a nobis Nobilis Britannus, *de util. philos. experim. Exerc. V. cap. 18.* testis est. Ex quibus quidem remediis facile convenientissima quæque seligi, & aliæ atque aliæ formulæ confici, crebroque usu adhiberi poterunt, ut in sudorem blandum corpus solvatur. Quo liquida potionis forma admodum conducit, ex aquis stillat. H. sambuc. card. bened. scorzon. galeg. scabios. & similibus, diluentibus humores corporis, quibus sicca, ac liquida quævis misceri prudenter, pro indicationum varietate, licebit. Neque dissuaserim potum Thee calidum, cum vim addere remediis possit, quibus vehiculi loco inservit.

XIX.

Quod ad Topica attinet, inepte, ac imprudenter agunt, qui aditum sanguinis ad partem incensam intercludere parant, cum id, nisi cum damno, exitioque partis, fieri nullo modo possit, & fundamento infirme substructo omnis hæc doctrina, & ratio medendi inædificetur. Itaque faceffant hinc intercipientia, ut vocant, ac repellentia remedia, quæ meatus vasorum occludendo, cruoremque impactum magis incrassando, atque adeo moram addendo humoribus, plus damni, & periculi, quam solatii afferre solent, ac citra rationem, quod dedecori fit medico, qui ad salutem instaurationemque humanæ incolumitatis omnia unice referre debet, adhibentur. Illorum autem vicem, remotis quidem impedimentis externis, a quibus vasorum ductibus læsio quædam inferitur, suppleant, quæ cursum sanguinis mature restituant, vel, si id fieri minus possit, nec tuto effici, materiam, impactam parti, ac infixam, exteriora versus cedere cogant. Priori scopo convenient dissolventia, decocta nempe herbarum, partim discutientium, bryoniæ, calaminthæ, chamædryos, salviæ, mellissæ, origani, absinthii, lauri; partim emollientium, chamæmeli, mercurial. meliloti &c. Egregius sæpe est usus spiritus vini, simpl. & camphorati, si præsertim spiritui lumbricorum permisceatur. Multis auxilio fuit epithema, a *Jo. Zuvelffero Pharm. Reg. p. m. 91.* in omnibus inflammationibus externis, ad gangrænam etiam inclinantibus, commendatum, quod linteolo duplici, vel triplici, in eo calide madefacto, sæpius bene applicari potest. Profuerint quoque
 suffi-

suffitus & lavamenta, a *Jo. Muys Pr. Chir. rat. Dec. II. obs. 7.* laudata. His fere similia, & fodus ex plantis aromaticis, ac discutientibus, in aqua vinoque coctis, paratos, addito usus tempore spiritu vini, *Fr. Sylvius Prax. L. I. c. 40.* suadet, qui adeatur. Divinus Senex in dolore lateris fomenta calida laudat l.c. eaque humida; quem in finem aquam calidam in utre, vel vesica commendat; aut spongiam mollem, & magnam, ex aqua calida expressam; vel ficca, sal, aut milium torrefactum, in sacculis lineis lateri admotum. Qvalia fomenta adhuc vulgi usu teruntur, sæpeque amplis compositionibus præstant. Quemadmodum de lacte, inprimis calido, cui flores chamomill. vel sambuci incocti, vesica bubula excepto, notum est. Qvosdam sola aqua fl. sambuci, calide applicata, levavit, quæ quidem efficacior fuerit, si ea lapis medicamentosus solvatur. Inter emplastra de spermate ceti dictum, ac de meliloto, ut & diaphoreticum, ordinem ducunt. Suppurationem vero promovent, quæ molliunt, & laxant, ac fomentis suis, atque blanditiis humores colligunt, & evocant. Sufficere autem pauca possunt, quorum quædam jam commemorata sunt. In quorum censum cooptentur decoctiones ex rad. alth. fol. malv. melilot. branc. urs. fl. chamæm. sambuc. sem. lin. fœn. gr. caric. pingv. farin. fabar. ex aqua, vel cerevis. tenui, aut sero lactis, fodus, aut cataplasmatibus calidi, sæpius renovandi forma. Usu contrita sunt empl. de melilot. diachyl. simpl. & aliquando cum gumm. Ea vero cuncta circumspicte adhibenda sunt. Est enim, cum dissolventia temperata fortioribus, sicca humi-

dis, emollientia, & maturantia discutientibus, utraque conjuncta, emplastica ceteris, prævalent; de quibus ordine dicere hoc loco nil attinet, cum de inflammatione generatim solum agere constituerim.

XX.

Neque vero Diætæ præcepta ample copioseque tradi necesse erit, cum pro indicationum dissimilitudine ea præscribenda sit. Purus autem & temperatus aer maxime proderit, cum victu potuque tenui, ex aqua hordei, & brodio carniū, jusculisque viperinis, ut & pullorum, gallinarum, & caponum, quibus diaphoretica temperata, in primisque gelatina C. C. addi, utile erit. Opera etiam danda, ut bono animo simus, & somno vires reficiamus, excretionisque, ac exspiratio præsertim corporis, vigeant. Ille extremum error coarguendus est, quo ducti existimant vulgo, excitatis fonticulis in opposita corporis parte, homines inflammationis, aut tumorum similium, periculo expositos, eos morbos præcavere posse. Nullum enim intercedit singulare commercium inter membra illa opposita, neque etiam pus manans e fonticulo e longinquis partibus venit, sed succus partis nutritius est, mutatus in excrementum ipso in fonticulo. Quare non injuria sagacissimus Hippocratis interpres, Prosp. Martianus, Annot. in L. de humid. s. liquid. us. p. 121. enumeratis damnis, quæ putre hoc remedium consequi solent, subjungit: *De illis vero mentionem facere nefas est, qui hujusmodi cantheria pro tuenda valetudine agris consulunt, digni potius, qui a civitate expellantur, quam confutentur.*

Dum

*Dum enim sanis corporibus novos ductus pro excrementorum expurgatione constituunt, non solum humano generi offi-
ficiunt, sed impietatem quandam in summum architectum
committunt, tacite illi imponentes, quippe qui in hominis
constitutione necessarias expurgationes ignoraverit, aut
sufficientes vias accommodare non potuerit.*

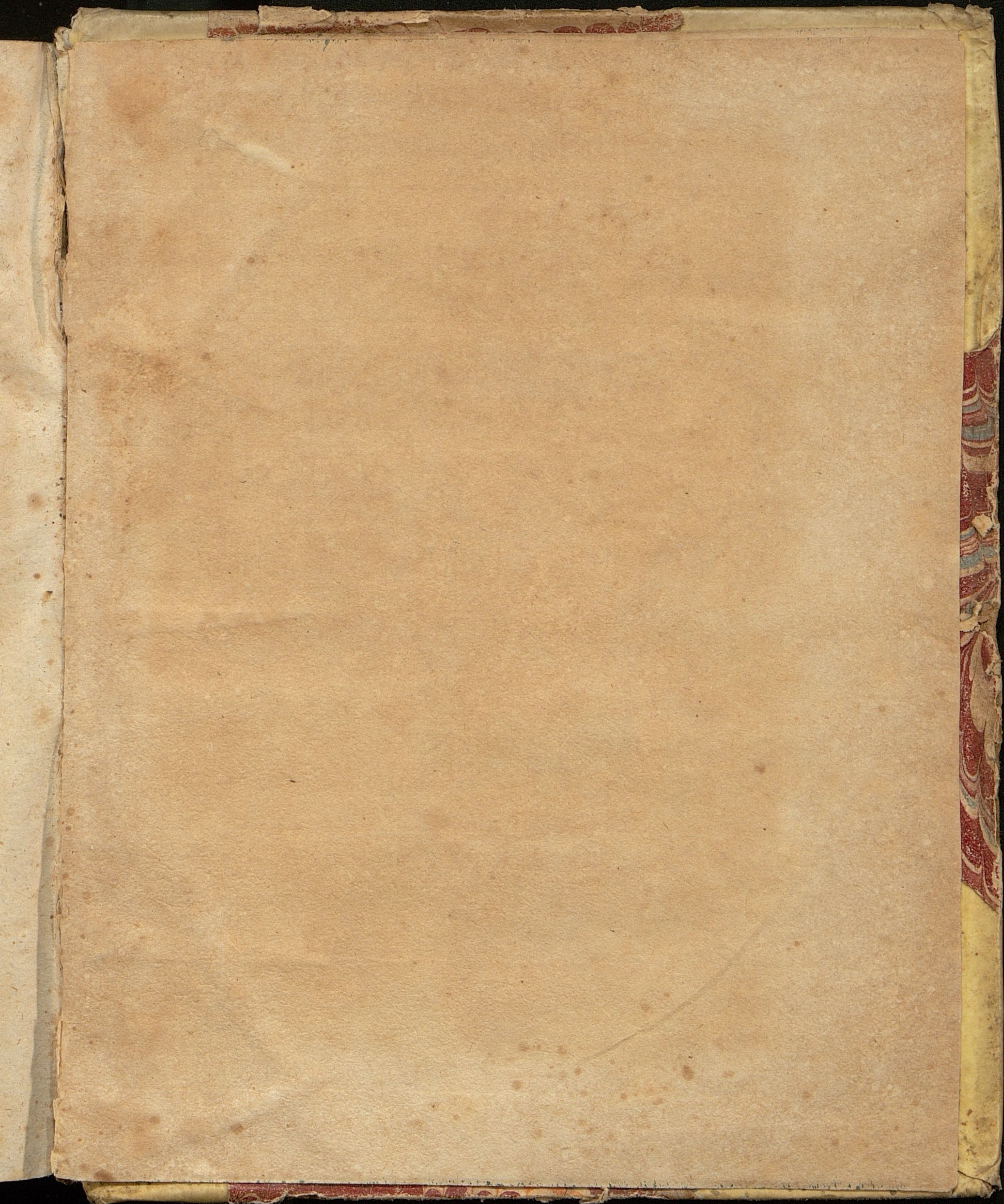
Accessio.

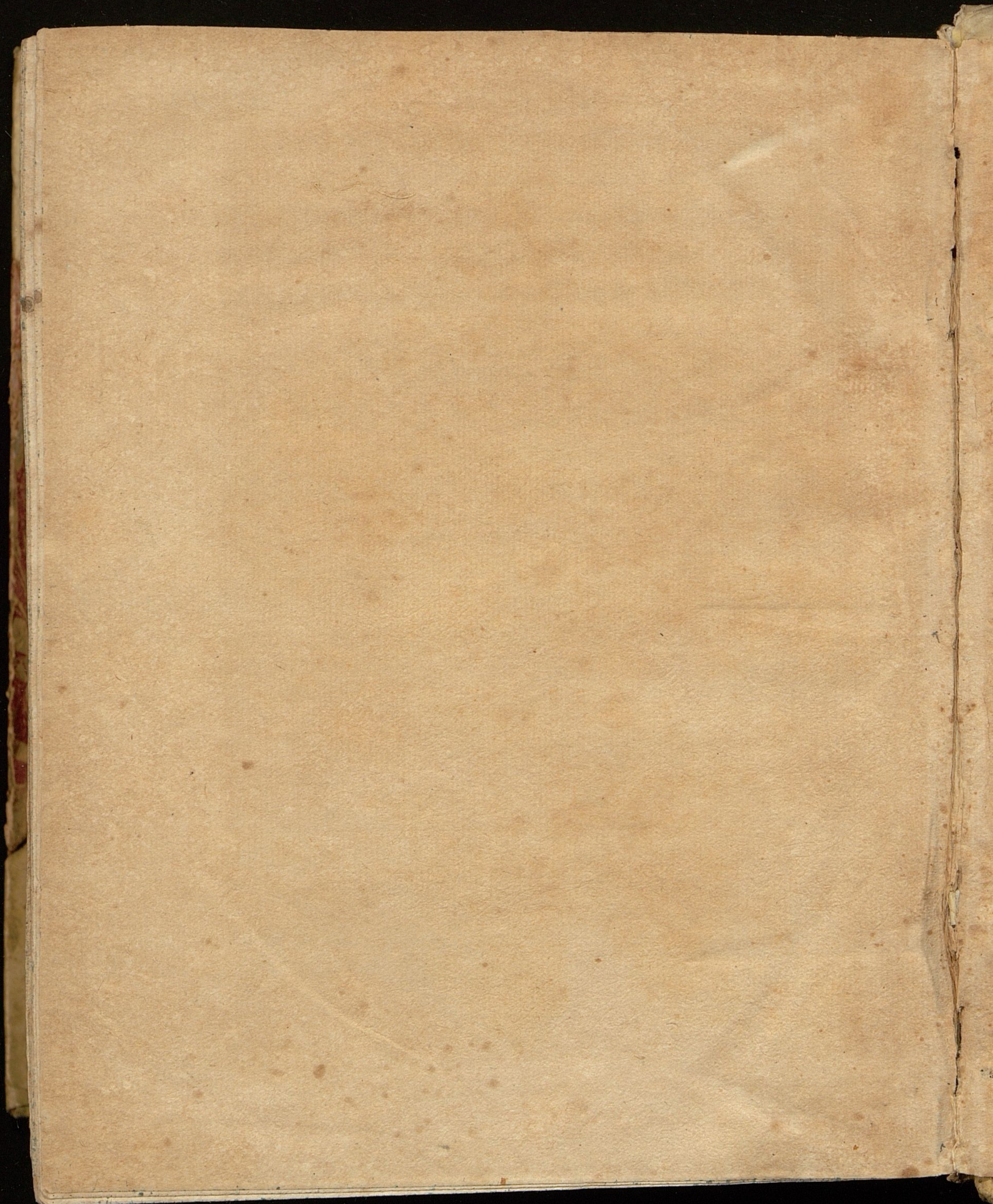
FEbrium intermittentium tutissi-
mum pariter & fortissimum remedium
est cortex Peruvianus, cujus usum qui
principio illarum dissuadent, ægrosque fe-
bre aliquandiu vexandos censent ante,
quam illum adhibeant, nil plus sapiunt iis,
qui hydropis, febres illas excipientis, cul-
pam in eundem conferunt. Nam satis præ-
clara suarum virium exempla prodidit in
debellandis, non solum novis, cœptisque fe-
bribus, sed etiam inveteratis, iisque cum œ-
dematosis pedum tumoribus, & aqua inter-
cute, febre collecta, conjunctis, itemque con-
tinuis ipsis, nulla omnino vomitione, aut
san-

sanguinis missione, aliave exinanitione sensibili adhibita, quarum aliam atque aliam, interdum quidem necessariam, sæpiuscule autem inutilem, ac perniciosam existima- verim. Nec vero minus rationi concilia- tur eadem corticis efficacia, cum vis non minor aperiens, ac divellens, & dissipans in minima lentorem febrilem, quam corrobo- rans in eo insit; secus, atque opinantur, qui obstructions inde, febres duplicatas, & cachexias metuunt, naturæ tanti re- medii, ac usus, indolisque febrium ignari.

S. D. G.

01 A 6559

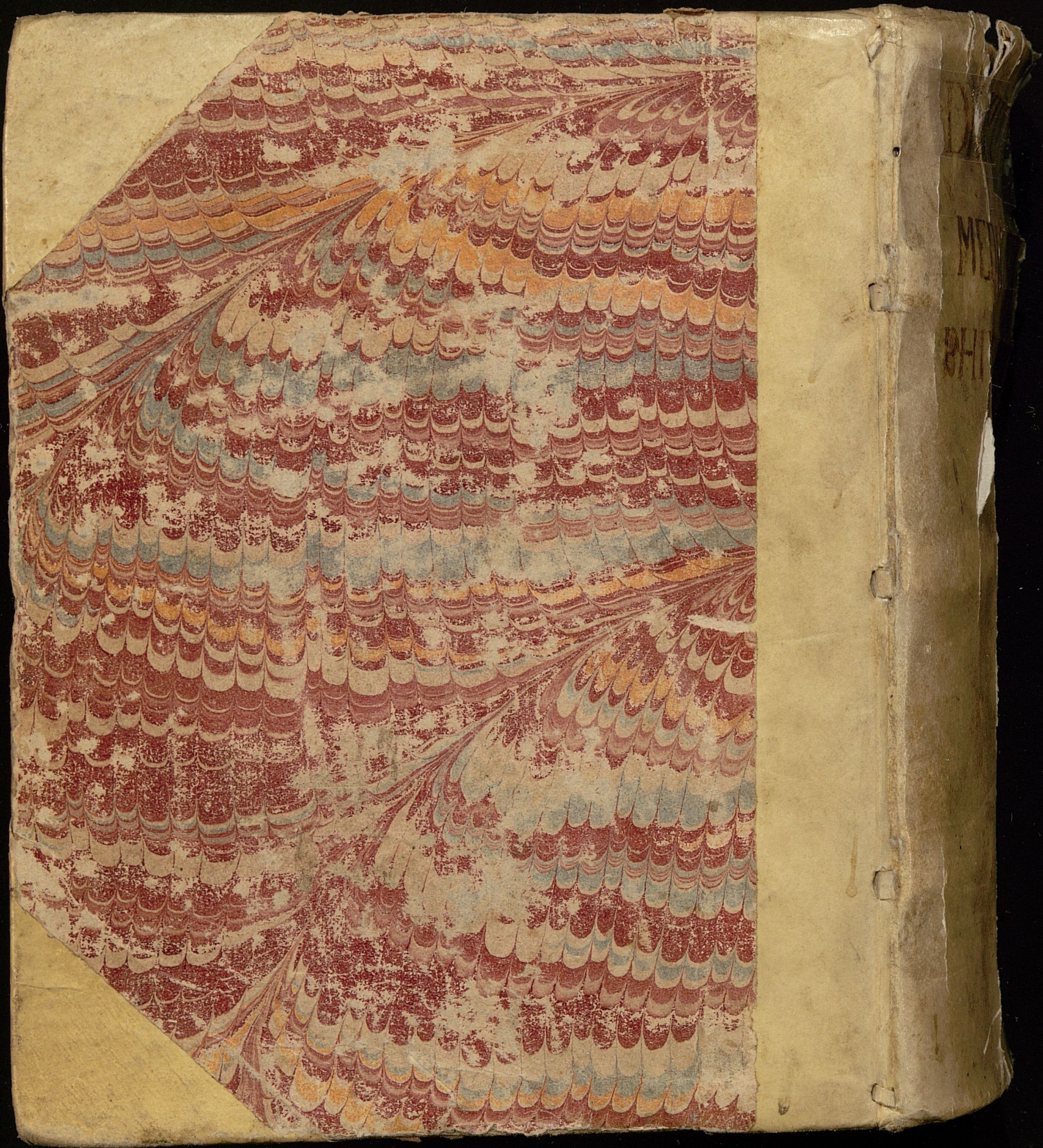
ULB Halle 3
002 936 151

Sb.

Vb 17

52
57

Q. B. P.
DISSERTATIO SOLENNIS
DE
INFLAMMATIONE,

QVAM
DE SENTENTIA
GRATIOSI ORDINIS,

PRAESIDE
JO. GOTHOFREDO BERGERO,
D. Ordinis Medici Seniore, ac Pa-
thologiae Prof. Publ.

Præceptore summa observantia colendo,

PRO
LICENTIA
SUMMOS MEDICINAE HONORES
CONSEQVENDI,

P. P.
JO. JACOBUS MARCHAND,
Hanoviensis,

A. D. XXIV. JANUAR. A. clc lxc XCV.
HORIS ANTE ET POST MERIDIEM
SOLITIS.

VITEMBERGAE,
Typis CHRISTIANI SCHRÖDTERI, Acad. Typ.